

ГЕНДЕРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРСТВА

В. Є. Яловіцький

Херсонський державний університет, jalovitskij1245@gmail.com

Науковий керівник: кандидатка психологічних наук, доцентка

О. В. Шелестова

Постановка проблеми. У сучасному світі роль сім'ї та психологічні аспекти її функціонування набувають особливого значення. Сімейні відносини, співжиття партнерів, виховання дітей – це лише деякі з аспектів, які вивчають психологи. Подолання конфліктів, збереження гармонії та здорового розвитку родини є актуальним завданням в умовах сучасного суспільства. Однак, для успішного вирішення цих завдань необхідно мати глибоке розуміння психологічних аспектів сімейного життя.

Виклад основного матеріалу. З метою розкриття психологічних вимірів молодого сім'ї та її функціонування, було проведено аналіз та узагальнення результатів досліджень у вищезазначених джерелах. Мушкевич М.І. та співавтори у своїй монографії докладно розглянули різні аспекти психології молодого сім'ї, звертаючи увагу на важливість розуміння психологічних механізмів, що лежать в основі стосунків між членами родини (Мушкевич М.І.) [1]. Столярчук у своєму навчальному посібнику про психологію сім'ї досліджує різноманітні аспекти сімейних відносин та виховання дітей. Столярчук О.А. звертає увагу на подружескі конфлікти як один з ключових аспектів вивчення психології сім'ї (Столярчук О.А.) [2]. Нарешті, Федоренко Р. П. у своєму навчальному посібнику розглядає психологічні аспекти сімейного життя, детально аналізуючи сучасні підходи до розв'язання проблем сімейного конфлікту та зміцнення взаємин у сім'ї (Федоренко Р. П.) [5].

Настає нова ера відносин, де вибір партнера не обмежується лише функціональністю шлюбу для об'єднання власності та виховання дітей. Сьогодні кожен має можливість знайти співрозмовника, який розумітиме вас,

допоможе відчутти себе потрібним та коханим. Це той, хто завжди буде на вашому боці, з ким можна будувати майбутні плани, зростати та виховувати дітей. Сімейне життя – це динамічний процес, в якому кожен внесок цінується, і всі разом створюють повноцінну картину. Однак, не дивлячись на відмінності та конфлікти, важливо брати на себе відповідальність за своє власне щастя, проявляти увагу до себе та до близьких, вміти спілкуватися, домовлятися і знаходити час для власного розвитку. Згідно з думкою американського соціолога К. Кіркпатріка, ключовою для первинної адаптації молодої родини є узгодження сімейних поглядів і очікувань партнерів, а також міжособистісна адаптація, яка передбачає взаємне пристосування до особистісних особливостей один одного. Ці процеси адаптації забезпечуються двома механізмами: ідентифікацією і рефлексією. Присутність патологічних рис особистості може ускладнити та погіршити адаптацію в молодій родині. Сучасна сім'я відрізняється можливістю вступу до шлюбу на основі власного вибору, демографічною малодітністю, автономією та урівнюванням ролей чоловіка та жінки, які переважно стають партнерами. Партнерство в цьому контексті означає не лише спільну діяльність, але і бажання зберегти свободу, емоційну близькість і теплоту у відносинах (Kirkpatrick C.) [2].

Згідно з К. Кіркпатріком, існують три основні типи подружніх ролей: традиційні, товариські і партнерські. У сім'ях з переважно традиційними подружніми ролями існує чіткий розподіл обов'язків між чоловіком і жінкою. При товариських ролях подружжя спрямоване на збереження цікавих романтичних відносин. На відміну від попередніх типів ролей, в партнерській сім'ї відповідальність поділяється рівними частками між обома партнерами. (Kirkpatrick C.) [2].

Проте сучасна молодь у своїх очікуваннях поєднує риси традиційної та партнерської моделей сім'ї. Більшість юнаків орієнтується на традиційну модель, де чоловік займає лідерську позицію, але без особистої відповідальності за матеріальне забезпечення, тоді як дівчата обирають поділ побутових обов'язків, але не готові ділити роль годувальника зі своїм

партнером. Ця сплутаність часто призводить до непорозумінь в парі. Не стільки важливо, яку модель рольової взаємодії обирає пара, скільки важливо, щоб це рішення було прийняте обома сторонами. У зв'язку з тим, що модель традиційної сім'ї, де чоловік є головним забезпечувачем, є більш зрозумілою, у випадку, коли доходи дружини значно перевищують доходи чоловіка, останній може зіткнутися з рядом стереотипів. Це може призвести до втрати самооцінки та тривоги, особливо якщо дружина постійно нагадує про своє право бути «головою у домі». Це може призвести до погіршення відносин у парі та в сексуальній сфері.

Іноді фінансова нестабільність чоловіка свідчить про проблеми у стосунках, наприклад, коли деякі жінки самі стимулюють таку ситуацію з власних причин. Але існують і сім'ї, де діють принцип "якщо у тебе це виходить краще, тоді ти цим і займайся". Все це дуже індивідуально.

Якщо ж повернутися до запитання, чи готові чоловіки зараз взяти «жіночі» обов'язки на себе, то останні роки помітно, що у великих містах досить поширено, коли в декретну відпустку йде той, хто менше заробляє, оскільки це більш вигідно для фінансового становища сім'ї. У деяких європейських країнах чоловіки юридично зобов'язані якийсь час перебувати в декретній відпустці, у тому суспільстві це вважається нормою.

Якщо хтось із партнерів не бажає займатися суто веденням домашнього господарства і за наявності фінансової можливості, можна користуватися допомогою сучасної техніки та професійних помічників.

Кожна людина в житті стикається з ситуацією, коли задоволення її бажань і потреб утруднено чи блоковано. Стан дефіциту визначається як депривація, що, в свою чергу, викликає стан психологічної напруги і часто може приводити до дуже негативних наслідків як для самого члена сім'ї, так і для його оточення. Павлюк М. М., та Архипенко Н. М., виділяє фактори, які лежать в основі сімейних конфліктів і пов'язані з деякими незадоволеними потребами партнерів:

Потреба в збереженні і підтримці почуття власної гідності.

Потреба в довірливо-дружніх стосунках і спілкуванні всієї сім'ї.

Потреба в сексуальному задоволенні (Павлюк М. М., Архипенко Н. М.,)
[4].

Самооцінка у чоловіків і жінок влаштована більш-менш однаково. Низька самооцінка - це нездатність людини високо оцінювати себе і свої досягнення. Як правило, рівень самооцінки формується ще в дитинстві і сильно залежить від поведінки батьків. Однак багато людей з віком вирішують свої психологічні проблеми і стають більш впевненими в собі. Самооцінка впливає на всі сфери життя – самореалізацію, особисте життя, кар'єру та фінансовий достаток. Кожна людина хоче перемог у соціальній сфері та безумовного прийняття в сфері душевній. А різниця між чоловіками і жінками полягає в тому, які засоби вони використовують для досягнення внутрішнього спокою. У цьому відношенні чоловіки зазвичай проявляють більшу самодостатність — вони здатні самостійно вирішувати внутрішні конфлікти, наприклад, шляхом зосередження на кар'єрі, захопленнях і чоловічій дружбі. З іншого боку, жінки частіше виявляють схильність до залежності, яка допомагає їм заспокоїти внутрішню тривогу; для них важливі стосунки з чоловіками. Без підтримки чоловіка жінка може відчувати неповноцінність. І, хоча ця жіноча залежність може не бути вродженою рисою, вона може виникати внаслідок соціальної обумовленості. Проте глибина та енергетичний заряд цієї програми настільки великі, що за масштабом своїх проявів цілком порівнянні з психологічними інстинктами. У чоловіків і жінок існують різні уявлення про ідеальний тип сім'ї та гендерний розподіл сімейних ролей. Жінки не завжди розуміють чоловічу логіку та справжні бажання.

Чоловіки мають свої очікування від стосунків, і перш за все вони прагнуть до схвалення та захоплення від своєї половинки. Кожен чоловік, незалежно від різноманітних аспектів свого життя, хоче бачити себе у ролі героя в очах своєї жінки, це підтримує його самооцінку і сприяє гармонії в стосунках.

Чоловіки також бажають бути захищеними та обережними, тому іноді жінка може виграти його серце, демонструючи свою потребу в захисті. Це стимулює в нього інстинкт захисника і робить його більш впевненим у собі.

У той же час чоловікам не завжди цікава інформація про минуле партнерів своєї жінки, і вони уникають порівнянь. Вони також цінують повагу та визнання від своєї партнерки, і важливо для них чути слова підтримки та заохочення.

Чоловіки, як правило, більш прихильні до відкритості та прямої комунікації, вони не розуміють натяків і хочуть бути впевнені в тому, що все зрозуміло і відверто. Їм важливі нормальні, лише людські стосунки, без надмірної драматичності.

Найбільшою радістю для чоловіка є щаслива жінка поруч, і її щастя стає його власним джерелом щастя.

Жінка хоче щоб її любили. Справжнє кохання приносить їй відчуття задоволення і гармонії життя. Звичайно, почуття це дуже важливо, але тут може бути небезпека «перейти» в залежні стосунки. Основна суть залежних стосунків в тому, що залежна людина відчуває себе неповноцінною, нереалізованою, неуспішною невпевненою у собі, у своїх здібностях і їй необхідно заповнити себе іншою людиною.

Залежність у відносинах може принести багато негативних наслідків, як для самої особи, так і для її партнера.

Залежні відносини зазвичай виникають з невпевненості, страху самотності та бажання мати когось, хто б заповнив їхнє внутрішнє пустка. Однак, це надмірна залежність може призвести до втрати особистої незалежності, порушення психологічних меж, а навіть до насильства.

Насправді здорові стосунки базуються на взаємному повазі, довірі, автономності і спільному розвитку. Люди у здорових стосунках прагнуть до того, щоб їхні партнери були щасливими, сприяють їхньому самореалізації і підтримці.

Висновок:

Стаття висвітлює ключові аспекти здорових та нездорових відносин між чоловіками та жінками. Вона підкреслює, що залежні відносини, які базуються на недостатньому самовизначенні та невпевненості, несприятливо впливають на емоційний стан і розвиток кожної з осіб у парі. Здорові стосунки, натомість, побудовані на взаємному повазі, довірі, автономності та спільному розвитку. Вони забезпечують кожного партнера можливістю вираження своєї індивідуальності, а також сприяють емоційному зростанню та підтримці.

Стаття закликає до усвідомлення та розвитку здорових відносин, які дозволять кожній особі в парі розвиватися як особистість, відчувати себе повноцінною та щасливою. Вона підкреслює важливість взаємного розуміння, поваги та сприяння партнерові в досягненні його чи її потенціалу. Відносини, побудовані на цих принципах, створюють основу для стабільного та гармонійного партнерства, яке зміцнюється з часом та переживає всі випробування життя.

У здорових відносинах партнери поважають особисті межі один одного, діляться інтимністю і думками, але при цьому кожен зберігає свою автономію і незалежність.

Дуже важливо розвивати у своїх стосунках емоційну зрілість і вміння бачити партнера як самостійну особистість, зі своїми власними потребами, цілями і бажаннями. Такі взаємини дають можливість обом партнерам розвиватися, відчувати підтримку і відчувати себе щасливими та задоволеними.

Література:

1. Мушкевич М. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І., Дучимінська Т. І. Психологія молодії сім'ї: монографія: Луцьк. Вежа-Друк, 2018. 235 с.
2. Kirkpatrick C. What Science Says About Happiness in Marriage, Minneapolis, Burgess Pub. Co., 1947.
3. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї: навч. посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с
4. Павлюк М. М. Архипенко Н. М. Особливості подружніх конфліктів та їх наслідки. *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2018. Т. XI, вип. 18. С. 209–226.
5. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї. Навчальний посібник, 2021, 480 с.